

לישועתך קויתי

על שולחנו של הגאון המקובל
איש האלקים הרב שמשון חיים בן הרב נחמן מיכאל נחמני ז"ע
מחבר הספרים הקדושים זרע שמשון ותולדות שמשון

פרשת וילך - עשי"ת תשפ"ג | גליון מס' 363

משלי, רמז תתקלח): 'כי נר מצוה ותורה אור, (משלי ו כג). אמר בר קפרא, הנפש והתורה נמשלו בנר. הנפש דכתיב (שם ו כז), כי נר ה' נשמת אדם. התורה, דכתיב כי נר מצוה ותורה אור. אמר הקדוש ברוך הוא, נרי בידך ונרך בידי. אם אתה משמר את שלי, אף אני אשמור את שלך'.

ביאור הדברים, כי 'הקדוש ברוך הוא בשעה שרואה, שישראל עושים כל מאמצי כוחם, לשמור את תורתו בליבם שלא לשכחה, אם איזה פעם באיזה אונס ישכחה מעט, אינו רוצה שעל כך יהיו חייבים. ובשביל זה, הוא נכנס בשמירה עמהם (- לשמור נשמתם), (לשון רבינו. וראה שמאריך לפלפל שם, בעניין שמירה בבעלים).

זהו מה שאומר הפסוק, 'השמר לך', מעצם העבירה של שכחת התורה ועונשה. מלבד זאת, שמור נפשך מאוד, שלא תאבד את השמירה המיוחדת, אשר שומר ה' את נפשו של אדם, הנשמר שלא לשכוח מאומה מתורתו.

לכן אומר התנא, כאילו מתחייב בנפשו. כי השוכח דבר אחד ממשנתו, אינו נענש במיתה. אלא שמאבד את השמירה המיוחדת, ששומר ה' את נפשו.

~

סיומו של הפסוק הנזכר, כפול אף הוא. שכתב, 'פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך'. וחזר לומר, 'פן יסורו מלבבך כל ימי חייך'. ויש לתת טעם, גם לכפילות זו. עוד יש לדקדק, שבתחילה כתב 'פן תשכח', בלשון נוכח, כלפי האדם השוכח. ובהמשך, 'פן יסורו מלבבך', בלשון נסתר, כלפי הדברים הנשכחים.

אלא יבוארו הדברים, בהקדם לשונו של הרמב"ם (פרק א מהלכות תלמוד תורה, הלכה י'), 'עד אימתי חייב ללמוד תורה, עד יום מותו. שנאמר, ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך. וכל זמן שלא יעסוק בלימוד, הוא שוכח, עכ"ל.

הנה סיום דבריו, 'וכל זמן שלא יעסוק בלימוד הוא שוכח', לכאורה אין כוונתו, אל מי שאינו עוסק לשנן

ויאמר ה' אלי רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה. (דברים ג כו)

הנה אמר ה' למשה, 'רב לך. כלומר, שדי לו מלהמשיך ולהתפלל, על כניסתו לארץ. וכמו שפירש רש"י, 'שלא יאמרו הרב כמה קשה והתלמיד כמה סרבן ומפציר'. לפי זה יקשה, למה היה צורך, להוסיף ולצוות עליו, 'אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה', (ראה 'אור החיים' כאן).

ויש לבאר, כי כבר ידוע מאמר חז"ל (יבמות סד.), 'הקדוש ברוך הוא מתאוה לתפילתן של צדיקים'. וכדי שלא יאמרו חלילה, שמשה רבינו לא היה צדיק, ובשל כך לא היה ה' מתאוה לתפילתו. לכן הוסיף ה' ואמר לו, אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה. בדבר הזה דייקא. אבל בדברים אחרים, הריני מתאוה לתפילתך. (זרע שמשון פרשת ואתחנן, סוף מאמר א)

~

רק השמר לך ושמור נפשך מאוד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך. (דברים ז טו)

רבי דוסתאי ברבי ינאי, משום רבי מאיר אומר, כל השוכח דבר אחד ממשנתו, מעלה עליו הכתוב, כאילו מתחייב בנפשו. שנאמר, רק השמר לך ושמור נפשך מאוד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך. יכול אפילו תקפה עליו משנתו, תלמוד לומר, ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך. הא אינו מתחייב בנפשו, עד שישב ויסירם מלבו. (מסכת אבות, פק ג משנה י)

יש לדקדק, למה כפל הפסוק לשונו, 'השמר לך ושמור נפשך מאוד'. עוד יש לדייק בלשון התנא, מעלה עליו הכתוב, כאילו מתחייב בנפשו. מדוע לא אמר, הרי זה מתחייב בנפשו.

יתכן לפרש, על פי דברי המדרש, (ילקוט שמעוני

תלמודו. שכן, מי שלא חזר על תלמודו די הצורך, וודאי שישכח. ולהיפך, מי שחזר כל העת על תלמודו, וודאי שלא ישכח. אלא רוצה לומר, כי מי ששינן תלמודו כפי הצורך, שוב ושוב, אף אם יעסוק בלימודים אחרים, יעזרהו ה', שלא ישכח את לימודיו הקודמים. אבל מי שלא יעסוק בתורה, ישכח גם את מה ששינן שוב ושוב. אומנם, גם מי שלא שינן תלמודו די הצורך, אם פנה ללמוד דברים אחרים, אף שאינו כהוגן (ראה עירובין נד:), מכל מקום לא יתחייב בנפשו, על שכחת הלימוד הקודם. על כגון דא, אמר התנא 'יכול אפילו תקפה עליו משנתו, תלמוד לומר, ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך, עד שישב ויסירם מלבו'.

זהו איפה ביארו של הפסוק. בתחילה אמר 'פן תשכח את הדברים', להזהיר על אותם הלימודים, שכבר שנאם פעמים רבות, שלא היה ראוי שישכחו הימנו. אך אף על פי כן, אם יתבטל מעסק התורה, הם ישתכחו ממנו.

והוסיף לומר 'ופן יסורו מלבבך', אזהרה נוספת, על הלימודים שלא שינן אותם די הצורך. אלו, אם וכאשר יתבטל מלימוד התורה, וודאי שיסורו מליבו ויתחייב עליהם. לכן אמר הפסוק בלשון נסתר, 'ופן יסורו', כי הלימודים האלו, אם יתבטל מן התורה, וודאי יסורו ממנו. והריהו נחשב, כאילו יושב ומסירם מליבו.

(תולדות שמשון, מסכת אבות, פרק ג משנה י)

~~~~~

שבת תשובה

שובה ישראל עד ה' אלקיך כי כשלת בעוונך. קחו עמכם דברים ושובו אל ה' אמרו אליו כל תשא עוון וקח טוב. (השע"ו ד ג)

מקשים המפרשים, למה פתח הנביא בלשון יחיד, 'שובה ישראל', וסיים בלשון רבים, 'קחו עמכם דברים'. עוד צריך ביאור, מה שייך לשון לקיחה בדברים. וכן, מה הם אלו הדברים, אשר נדרש לקחתם. עוד צריך הסבר, פשר שינוי לשון נוסף. בתחילה אמר, שובה ישראל עד ה' אלקיך. ובפסוק הבא, שובו אל ה'.

אך יבארו הדברים, בהקדם מה שלמדנו חז"ל (יומא פו:), כי בתשובה מיראה, נהפכים הזדונות לשגגות. אך בתשובה מאהבה, הופכים הזדונות להיות זכויות. והנה יחיד ששב לבדו, אות וסימן הוא, כי תשובתו אינה אלא מחמת היראה. שכן, אם היתה באה מתוך אהבה לה',

היה מעורר עוד יהודים, לחזור בתשובה.

לפי זה, יתיישב הכל על נכון. בתחילה דיבר הנביא, על יחיד ששב לבדו. עליו נאמר, שובה ישראל עד ה' אלקיך, עד ולא עד בכלל, (ראה ברכות כו:). כי בתשובה כזו, אינו זוכה להתקרב עד ה'. זהו גם המשך הפסוק, 'כי כשלת בעוונך'. היינו, שהעוונות בזדון, הופכות על ידי התשובה, להיחשב רק כמכשול בשגגה. לאחר מכן מוסיף הנביא, 'קחו עמכם דברים ושובו אל ה'". כלומר, והיה אם תשובו מאהבה, לקחת עמכם בדברים, דברי מוסר ותוכחה, גם אנשים אחרים, או אז, תשובו אל ה', תתקרכו ותדבקו בו יתברך. ובנוסף, 'אמרו אליו כל תשא עוון וקח טוב'. ה' ישא את העוונות, לקחתם איליו, להפוך אותם לטובה ולזכות.

(זרע שמשון פרשת האינינו, מאמר ד)

הלכתא כנהמני

בחלום אדבר בו

הנה, תפס"ה, חל חסדה באב פס"ק. אחה"צ עיינא א"י אברך וסיפור חפסיים בפיו. הוא קיים 'עינה פסחת תענוש', וחלום 'זרע שמשון'. הוא לא הכין למה ירחשו הדברים. אבל, כפס"ה אותו ירד לו האסיוון. הוא רגיל ללמוד חדי פת זרע שמשון, והסבת הוא לא חדי.

האברך נוהג כשיטת הסוברים דלא ללמוד מחצות דברי תורה, חלפד מה שיותר ללמוד בתפסה באב. וכעת הוא לא ידע מה לעשות. והוא פונה אליו, אולי יש לך איכו פנינה חכמה שמשון שיותר ללמוד בתפסה באב.

בהשעחה פרטיה, פשתי פס"ק את האנון רבי יצחק זילברברג שליט"א, הוא שדודני ללימוד הזה, ועדיין והוא אחר ל', שראה שיותר ללמוד את האמורים דה זרע שמשון על חסידת קניות - איכה, אותה אומרים בתפסה באב.

נהחננו לראות את הסייעתא דשמיא, ההשעחה הפרטיה, שהובילה את הפתרון ללימוד החשוב הזה, כמו גם כוחו הגדול שמה לאברך, לחלוטם על כך דלא חדי עדיין חדי תורתו. מה מצביע כפירור על חסידות הלימוד הזה אצל הרב בעל הזרע שמשון. כמותו תפן עלינו ועל כל ישראל, און כן יהי רצון.

נכתבים ונחתמים בספרי חיים. לומדים ומסייעים בלימוד תורת הזרע שמשון, והצדיק זי"ע ילמד עליכם זכות בימי הדין. לתרומות חייגו 0733-454-554, שלוחה 11. גמר חתימה טובה לכולם.

